

Návrh výzkumného projektu

- Gender relevantní téma
- Hlavní výzkumná otázka
- Výzkumné podotázky
- Bibliografie
 - Alespoň 6 zdrojů, z toho minimálně 2 odborné články z relevantních zdrojů

Návrh výzkumu

Co, na kom, jak, kdy a kde?

- Formulace problému
 - Včetně ujasnění časového rámce zájmu
 - synchronní x diachronní
 - Ujasnění geografické lokalizace našeho zájmu
- Formulace výzkumné otázky a podotázek
- Formulace hypotéz
 - Formulace pracovních hypotéz
- Konceptualizace - operacionalizace
- Rozhodnutí o výzkumné metodě
- Rozhodnutí populaci a vzorku

Jednotky výzkumu

- Jednotky výzkumu
 - Sociální aktéři
 - Sociální pozice, role, statusy
 - Instituce
 - Sociální skupiny
- Mají charakteristické vlastnosti – znaky -
proměnné

Výzkumný proces

- Hypotézy – specifikované testovatelné očekávání o empirické realitě
- Koncepty a proměnné, které budeme měřit
- Indikátory
- Konceptualizace pojmů - specifikace významu konceptů, které budeme studovat; určení jejich aspektů
- Operacionalizace – překlad teoretického vyjádření konceptů a proměnných do jazyka výzkumu, tj. stanovení indikátorů = položek v dotazníku

Proměnné – znak

- Proměnná – charakteristika objektů zkoumání (vzdělání, gender...)
- Musí nabývat alespoň dvou stavů
- Vztah - závisle proměnné a nezávisle proměnné
- Názvy proměnných nesvědčí o kauzální závislosti jde o konvenci v rámci výzkumu

Indikátory

- Ukazatele jevů – ověřitelné, zjistitelné charakteristiky
- Závisí na teoretickém rámci a na konceptualizaci a na politickém, kulturním a historickém kontextu
 - Deviace jako výsledek fungování v primární skupině - indikátorem může být členství v gangu mladistvých
 - Deviace jako zděděná charakteristika - indikátorem její přítomnosti může být fakt, že rodič/e byl/i trestán/i

Formulace hypotéz

- Hypotéza je specifikované testovatelné očekávání o empirické realitě, které vyplývá z teorie
- Hypotéza versus tvrzení
- Hypotézy jsou to, co testujeme – skrze ně nepřímo potvrzujeme teorie
- Hypotéza je obvykle velmi obecná – k vystavění výzkumného návrhu potřebujeme pracovní hypotézy
 - Tvrzení, které předpovídá existenci vztahu mezi dvěma nebo více proměnnými
 - Proměnné musí být pozorovatelné (musí mít validní operační definici, tj. musí mít sledovatelné indikátory)

Konceptualizace

- Pracujeme s koncepty, chceme-li o nich činit nějaké závěry, je nutné objasnit precizně, co jimi míníme
- Konceptualizace = **specifikace významu konceptů, které budeme studovat; určení jejich aspektů**
- Specifikace představuje proces vytvoření nominální definice a operační definice

Operacionalizace

- Převedení jazyka teorie do jazyka výzkumu
- V sociálních vědách narážíme na přirozený jazyk jako daný systém a musíme se zabývat tím, jak ho používá aktér, který sociální skutečnost zvýznamňuje nezávisle na sociologovi – zásadní z hlediska možných zkreslení ve výzkumu

Operacionalizace

- **Operacionalizace** = specifikace přesných operací, které učiníme v procesu měření proměnných a konceptů – stanovíme indikátory proměnných = vytváříme **operační definice**
- **V operační definici je koncept vyjádřen popisem operací, kterými bude měřen**
- **Proces radikální redukce**

Postoje - konceptualizace

- Naučené, přesto relativně stálé tendence k jednání
- Souvisí s hodnotovou orientací jedince
- Umožňují předpokládat jednání a chování
- Verbalizovaný postoj je názorem
- Dimenze postojů
 - Kognitivní
 - Emocionální
 - Behaviorální

Měření postojů

- Složitá vlastnost – měření více otázkami = použití většího množství indikátorů a jejich skládání do indexů a škál

Škály jako měřicí nástroje

- Transformace kvalitativních údajů do souhrnných znaků
- Měřicí stupnice složené ze sady položek tvořících určité kontinuum
- Z odpovědí na jednotlivé položky se stanovuje souhrnná hodnota = index pro každou osobu
- Požadavky na dobrou škálu:
- Musí být jednodimenzionální (položky by měly být „z jednoho těsta“, měly by být vnitřně kohezivní)
- Musí mít stanovené jednotky a tyto jednotky musí mít význam;
- Musí být reliabilní (spolehlivá, konsistentní);
- Musí být validní;
- Musí být lineární, stupnice mají mít alespoň zdánlivě stejné intervaly

Sémantický diferenciál

(Osgood, Suci, Tannenbaum 1957)

- Asociační metoda měření postojů prostřednictvím významů – hodnocení objektu na bipolárních škálách
- Škálovací technika usilující o kvantifikaci významu slov/objektů – cílem je lokalizovat určitý objekt na dílší stupnici, která má obvykle grafickou podobu a 7 stupňů
- Respondenti vyjadřují svoje názory na základě asociací

Dimenze sémantického diferenciálu

- Hodnotící – sycená opozicemi typu dobrý-špatný, krásný-ošklivý
- Potence – silný – slabý, lehký-těžký
- Aktivity – rychlý – pomalý, aktivní – pasivní
- Další zdroj: Buriánek, J. 1988. Sémantický diferenciál jako technika sociologického výzkumu. Sociologický časopis 6.

Další škály

- Škála etnické distance – Bogardusova
 - Dotazovaný vyslovuje souhlas nebo nesouhlas ve vztahu k příslušníkům určitých sociálních skupin
 - Sňatek blízkého příbuzného se členem
 - Členství ve stejném klubu
 - Bydlení na stejné ulici
 - Práce na stejném pracovišti
 - Občanství v zemi
 - Turista v zemi
 - Vyhnání ze země
- Sumační škála – Likertova
- Thurstonova škála
- Zdroj informací: Kerlinger, Fred N. 1972. Základy výzkumu chování: pedagogický a psychologický výzkum. Praha: Academia.